

רו בן-נון

"הרבה אנשים אמרו לי שהם אובחנו כאוטיסטים בגלל הספר שלי"

גרהם סימסון לא האמין שטרילוגיית "פרויקט רוזי", שבמרכזה פרופסור אוטיסט, תהפוך ללהיט היסטורי ותמכור יותר ממיליון עותקים ברחבי העולם. אבל זה מה שקרה. ויותר מזה: סימסון הפך למעין גורו עבור אוטיסטים וזכה לאינספור תגובות מרגשות מאוטיסטים ומבני משפחותיהם. סיפרו לו כי המילים שכתב שינו את חייהם. עכשיו, עם צאת הספר השלישי בעברית, הוא מסביר בראיון ל"ידיעות אחרונות" איך הטרילוגיה שינתה גם את חייו שלו

"אוטיזם זה גם חוזק". גרהם סימסון

לא בכל הקשור לאנשים שהם ברמת תפקוד גבוהה כמו שאומרים, שכבר התקבלו על ידי החברה וכבר הייתי חבר שלהם – אלא אנשים ברמות תפקוד נמוכות יותר. למדתי שהרבה מהאנשים הללו שונים מאוד מאיך שהם מוצגים. הם אנשים מעניינים ומרגשים שמגיע להם שיתייחסו אליהם כמו לכל אחד אחר ולא יראו אותם כפחותי ערך."

המרדף אחרי האהבה

אם "פרויקט רוזי" עסק בהיכרות בין דון לאהובתו, והספר השני "אפקט רוזי" סיפר על ההיריון של הגיבורה וכל התהפוכות הקשורות אליו, הספר החותם את הטרילוגיה, "הכל בגלל רוזי", שיוצא כעת בעברית (מאנגלית: דנה טל, הוצאת אחוות בית ויריעות ספרים), הוא בעצם ספר על הורות מורכבת ומיוחדת במינה של אנשים מאוד לא שגרתיים.

"קיבלתי הרבה תגובות מרגשות", מספר סימסון. "למשל, אישה שאמרה לי שהיא לא הבינה את בעלה, לו הייתה נשואה 25 שנים, עד שהיא קראה את 'פרויקט רוזי', וכשהיא סיפרה את זה היא צחקה כמו שאתה צוחק כעת, כי הם הלכו לטיפול זוגי ופתרו את הכל. אחד המקרים המטורפים היה כשאישה אחת אמרה לי שהספר שינה את חייה – היא

סיפרה לי שכמו שרוזי מגלה מי היה אבא שלה עם בדיקת הדי-אן-איי הסודית בספר הראשון, גם היא לא הכירה את אביה ועשתה בדיקה סודית כזו וגילתה מי הוא. הוא אפילו לא ידע שיש לו ילדה, והוא היה מאושר שהיא נהייתה חלק ממשפחתו וכל חייהם השתנו".

למה בחרת לכתוב את הטרילוגיה בקומדיה רומנטית?

"חשבתי שזו הדרך הטובה ביותר להראות את דמותו של דון – דווקא במרדף אחר האהבה. אבל הרבה אנשים אמרו לי שמישהו כמו דון לא יכול לנהל מערכת יחסים

כשגרהם סימסון התחיל לכתוב את "פרויקט רוזי", הוא לא חשב על הגיבור שלה, פרופ' דון טילמן, כאוטיסט. יותר מזה, הוא לא דמיין בחלומות הכי פרועים שלו שהטרילוגיה תהפוך ללהיט היסטורי ותמכור יותר ממיליון עותקים ברחבי העולם. טרילוגיית הלהיט אולי אינה יצירת מופת ספרותית בלתי נשכחת, אבל החשיבות העצומה שלה מצויה במקום אחר לגמרי. ספרים כמו "הסיפור המוזר של הכלב בשעת לילה" של מארק הארון הביאו אלי-

נו את עולמם של ילדים עם תסמונת אספרגר – אבל גרהם סימסון הצליח לעשות זאת בעולם המבוגרים, בעיקר בזכות דמותו המדהימה, הנדירה באמת, של הגיבור שלו, פרופ' דון טילמן, איש שלמרות כל מזוריותו פשוט אי אפשר שלא לחבב.

"ההפתעה הגדולה ביותר בשבילי הייתה לא ההצלחה המסחרית או ההצלחה אצל המבקרים, אלא הקוראים שחזרו אליך ואומרים 'הספר הזה שינה את חיי'. הרבה אנשים באו אליי ואמרו לי שהם אובחנו בעקבות הספר, כלומר שהם אוטיסטים, והם הבינו את זה דרך הקריאה. הרבה קוראים אמרו לי שהם

למדו להבין מה עובר על אנשים עם אוטיזם מהמשפחה שלהם, ולמדו להתייחס אליהם בדרך חיובית."

אתה מרגיש שאתה והספרים שלך לקחתם חלק בשינוי תפיסות מקובלות ודעות קדומות על אוטיזם?

"פגשתי המון אוטיסטים בזכות הספר ונהייתי סוג של דובר שלהם. באופן אישי אני מאוד מתעניין בקבלה של אוטיסטים ובחשיבות של לא להפלות אותם. גם הרעות הפרטיות שלי השתנו מאוד במהלך החוויה הזו, והתחום שבו היה השינוי המשמעותי ביותר הוא

עטיפת הספר "הכל בגלל רוזי"

מודאגים מ'לצאת מהארון'. יש המון אנשים שם בחוץ שמאוד מצליחים למרות שהם מתמודדים עם אוטיזם, ולפעמים הם מתמודדים עם 'מה יח' שבו עליי'. לכן אוטיסטים רבים מתמודדים גם עם הרילמה של דון".

כשסימסיון כתב את הדמות בספר השלישי הוא הרגיש כלפיה הרבה יותר אחריות מאשר בספרים הראשונים. "בספר הראשון חשבתי לעצמי, 'אוקי, חלק מהאנשים עשויים לראות את דון כאוטיסט, אז כראי שאני אוודא שלא אכתוב סטריאוטיפים שיעליבו אוטיסטים'", הוא אומר. "בדקתי את עצמי ונתתי לאנשים לקרוא, והם חזרו אליי מאוד חיוביים כלפי הספר. אבל לא ציפיתי שזה ימכור בהיקף המטורף הזה. אז בהמשך כבר הייתי מאוד מודע לגבי הדמות שאני כותב ולגבי הרושם שהוא מותיר בכל הקשור לאוטיזם. הרגשתי אחריות עצומה והייתי מאוד מודאג מכך – הקפדתי שכשאדבר על אוטיזם אעשה את זה באופן תקין פוליטית. ברור שיש שם בספר את הרעות וזווית הראייה האישית שלי, אבל היה חשוב לי לבטא גם דעות וזוויות ראייה של אחרים".

מה היית רוצה שיישאר לקורא אחרי הקריאה?
"אני חושב שהדבר הבסיסי ביותר הוא האם אנחנו מתייחסים לאוטיזם כאל מחלה או כאל שונות. זו לא שאלה פשוטה ואני רציתי לחקור תשובות שונות לגבי זה, כי ברור שיש מקרים שבהם להיות אוטיסט זה חוזק ויש מקרים שבהם זו חולשה".

אתה מרגיש מוכן להיפרד מדון?

"כן. אתה יודע, יש כל מיני רגשות שמרגישים כשמסיימים ספרים, ולפעמים מסיימים ספר בתחושת 'לעולם לא עוד'. אבל דון הוא נהדר מהרבה בחינות, ויש לו את הגישה הלוגית הזו שלו לבעיות. ולפעמים אני מרגיש שאני רוצה לשלוף אותו שוב ולהסתכל על הבעיות הגדולות שיש לנו בעולם. אז אני לא בטוח במאת האחוזים שסיימתי עם דון, אבל כנראה לא אמשיך איתו כדמות ראשית בתוך עוד רומן".

מוצלחת כי הוא מוזר מדי. אני דווקא הכרתי הרבה אנשים כמוהו שיש להם מערכות יחסים טובות. דון מבחינתי הוא אחלה גבר לצאת איתו לבירה ולבחון איתו נושאים מהחיים בפרספקטיבה אחרת. ואני חושב שהאישיו האמיתי במערכות יחסים, יותר ממצאית בן זוג, הוא אחרי שמצאת בן זוג – איך לגרום למערכת היחסים להצליח לאורך הזמן".

לצאת מהארון

הספרים התקבלו בחיבוק על ידי הקהילה האוטיסטית, ובכל זאת דון עצמו לא מאובחן כאוטיסט בטריולוגיה. תמיד נשאלת השאלה למה הוא מרחיק את התסמונת, שהרי כולם יודעים שהוא אוטיסט.

גרהם סימסיון: "מישהי אמרה לי שהיא לא הבינה את בעלה, לו הייתה נשואה 25 שנים, עד שהיא קראה את 'פרויקט רוזי', והבינה שהוא אוטיסט. הם הלכו לטיפול זוגי ופתרו את הכל"

"כן, אבל אני לא ידעתי", מפתיע סימסיון. "חשבתי שאני כותב על אנשים כמו החברים והקולגות שלי. אנשים שמתמודדים בסדר, שיש להם עבודות, יש להם מערכות יחסים, והם פשוט לא אובחנו. היום זה הרבה יותר נפוץ, ואם מישהו כמו דון ילך לבית הספר היום – בית הספר יבחין וישלח אותו לאבחון. אבל בתקופה של דון לא עשו את זה, לא שאלו על זה. לכן אצל דון יש את ההכחשה הזו, והקהילה האוטיסטית מבינה את זה. גם הם לפעמים